

מלאי הערצה: ליוו את "ישראלה" עד שנעלמה אך מעבר לאופק

"שלום בני!" לא חסרו גם רגעים נרגשים ונוגעים ללב. ככל שקרבה שעת האפס גברה ההתרגשות בין ההורים, עיניהם תרו אחרי כל תנועה של הבלים. לרובם לא היתה זו פרידה ראשונה — בניהם מלחים מקצועיים שיצאו לא פעם את הבית. בכל זאת לא היתה הפרידה קלה. אמו של אחד הבחורים, עם כל היותו מלח זה שנים, לא יכלה להתאפק, בראותה אותו אורז את בגדיו בבית: היא קבלה התקפת איסטריה, התעלפה ונשארה בבית. למרות שרוב הקרובים ליוו את הסירה אל מחוץ לנמל על גבי סירת גרר מיוחדת, נערכה הפרידה האמיתית על המזח, דקות ספורות לפני ההפלגה. אולם רק בקושי יכלו הורים ובנים להתבודד לכמה דקות בפינה עתונאים, צלמים, מסריטים, אנשי ציבור שבאו במיוחד, ביקשו לשוחח אתם, לראינם או לצלמם. ההורים נאלצו פשוט ללכת בעקבות ילדיהם, לחסוף פה ושם שיחה קצרה, ליעץ עצה אחרונה או לחזור בפעם העשירית על הבקשה: "שמור על עצמך היטב". **בתמונה:** נשיקת הפרידה של שלמה מנחמי מאמו. אמו של חבר אחד, שלמה לויצקי, שידרה לו כעבור כמה ימים את ברכתה: "בהתחלה התנגדנו שתצא להפלגה זו. עכשיו אנו גאים בך. שתצליח ותחזור בשלום."

"שלום חבריא!" רוב האנשים שבאו להיפרד מן היוצאים היו קרובים או ידידים. בלטו ביניהם כמה מלחים ותיקים, חבריהם למקצוע של אנשי הצוות שבאו לתת יד בהכנות האחרונות. כל פעם שסיפון הסירה הקטנה התלכלך מרוב מבקרים, היו אותם ידידים נוטלים את העניינים לידיים, שופכים דליים של מים, משפטים את הסירה עד ששוב הבריקה. רבים מהם לא יכלו להסתיר את הקנאה הגדולה שקנאו באנשי **ישראלה**. היה ביניהם גם צעיר אחד, חבר מילדות של ירום פרידמן, שניהל תעמולה נמרצת להניא אותם מההולטת: "זוהי מילדות של ירום פרידמן, שניהל תעמולה נמרצת להניא והתעונות היו צריכים להחזיק אותם. כי הם לא יודעים מה הם עושים. אילו יכולתי הייתי טומן פצצה בסירה שתתפוצץ כמה מסרים מחוץ ותאלץ אותם לחזור בשחיה." בכל זאת, כאשר הדימה הסירה את העוגן ניפנפו כל הנוכחים כאחד בדרישת שלום: "הצליחו, חבריא, ולהתראות!"

האניה קפאה במקום. ספינתי הבאה היתה שוב ספינה יהודית, שיממונה. בת אלף טון. הוא ועד בחור היו שני המלחים היהודים היחידים בתיך צוות של ערבים. יום אחד, בהיותם באיטליה, נאמר להם כי ארבעה עצורים ארץ-ישראליים ברחו מאחד ממחנות המעצר וכי לא כדאי להם להסתובב באותה סביבה. "לאנגלים חסרים ארבעה פלשתינאים" אמרו להם, "לא אכפת להם את מי יעצרו במקומם — העיקר שיהיו להם שוב ארבעה פלשתינאים במחנה."

מכס חור לחיפה. אולם משביקש לעלות שוב על אניה לא היה הדבר קל. כל אניה שנכנסה לנמל היתה מוצאת אותו עומד על הרציף, מבקש לעלות כדי לשאול את רביהחובל אם אין לו צורך במלח. עד אשר כעבור ששה חודשים, נתקבלה תשובה חיובית. היתה זו אניה שודית שהובילה פרי הדר לאנגליה ואשר אחד מאנשי צוותה חלה בדרך.

משך שנה הסתובבה האניה בנמלי איטליה. בסוף 1946 הגיעה לנמל גוטנבורג בשוודיה, שם הוחלט כי תעגון תקיפה ארוכה מן הרגיל. אך בטרם יכלה להפליג שוב לדרכה, קפאי מי הנמל והאוניות רותקו למקומן. העיר מצאה חן בעיני הצעיר הישראלי. הוא התפטר, ירד לחוף עד אשר ימס הקרח ויוכל שוב להפליג. אולם הקיפאון נמשך חודשיים וחצי, מכס נאלץ לקבל עבודה בבית חרושת לדבק כדי להתפרנס.

המלח המעופף. כאשר הפליג שוב, הגיע לאנט-

ורפן, בלגיה. ביום הראשון שירד לחוף שמע פתאום שני בחורים מדברים ביניהם עברית. משך כל התקופה, מאז עזב את הארץ, לא הוציא מלה אחת עברית מפיו. הוא לא ידע איך לפנות לשני הבחורים. לבסוף התברר כי היו אלה שניה מן הצוות שנשלח להביא את קדמה לארץ. מכס צורף אליהם בדרגת מלח כשיר.

מאותו רגע עבר חצי הריסר אוניות ישראליות. על אהת מהן, נבנה, אירגן שביתה של המלחים (בעצם, היתה רק שביתות). עת עגנה בנאפולי. הוא הועבר לארץ/ חופה, הורה, הוטס לניו-יורק כדי להביא את ארץ/ יפו. הוא עזב את חברת שוהם, סס שוב לניו-יורק, הפעם בדרגת ראש מלחים. להביא את ארץ/ דיונוף. חבריו התלוצצו על חשבונם, קראו לו "המלח המעופף". אחרי הפלגה זו נשאר על החוף, הצטרף לקורס של קצין שני בחיפה. היה זה אחד הקורסים שהבשיל את השביתה הגדולה. מכס, חבר מזכירות איגוד הימאים, היה אחד ממנהיגי השביתה. כאשר נסתיימה, שלם ביוקר עבור ההתמרדות.

"המלח המעופף" הפך "מכס המסכן". בכל מקום שפגש, נהגו לומר להבין בבידור: אין לו מה לעשות יותר על הים. היתה זו התקופה הקשה ביותר בחייו. "דפקן אותי מכל הצדדים", הוא נזכר. אך מכס היה עיקש. הוא ניסה והשתדל עד אשר קיבל עבודה בחברה לתיקון אוניות.

אולם גם שם רדפו אותו. למנהל החברה, מהנדס בעל ותק שהתנדב כאחד משוברי השביתה על אניה מושבתת,

המפירש עונה. מרחק מיל אחד מחוץ לנמל, עוסקים מכס גלונר ושלמה לויצקי בהרמת המיפרש הקדמי.

מי יודע? הסירה כבר יצאה. הידיים שנשארו על המזח מלווים אותה במבטי כמיהה וחרדה: מה עלול לקרות עד שיראו אותה שוב? מתי ואיך תחזור, קליפת האגוז? לנמל ביתה? הידיירו הצעירים את שבעת הימים?

